

باسمه تعالی

شناسنامه کتب خطی

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه ای مدظله العالی

عنوان	جواهرنامه		
مولف متن	صدر الدین محمد بن غیاث الدین منصور دشتکی (-۹۰۳ ق)		
شارح			
محشی			
مترجم		شماره اموالی	۴۲۲۹۸
موضوع	طبیعیات	تاریخ تألیف	۲۲ ج ۲ / ۸۸۶ ق.
		تاریخ تحریر	قرن ۱۰ ق.
کاتب		زبان	فارسی
نوع خط	نستعلیق خوش	طول عرض	۱۶٫۵ × ۹٫۸
عدد اوراق	۵۰	کاغذ	نخودی آهار مهره
تعداد سطر	۱۵	جلد	تیماج قهوه ای فرنگی
تاریخ ارسال	مرداد ۱۳۸۹	شماره خصوصی	
ملاحظات	* نسخه ناقص الطرفین و موجودی از اواسط مقدمه تا اواخر خاتمه مقاله اول است.		

فهرست مقام معظم رهبری ج ۹ — تنظیم کننده: نادر علیزاده

مستتبع صورت باشد اگر آن صوره مبدا حفظ
ترکیب و تغذیه و تولید مثل و احساس و حرکت
ارادی و نطق تواند بود آن مرکب انسان بود
و اگر از این جمله مبدا نطق نتواند بود حیوان دیگر بود
و اگر مبدا احساس و حرکت ارادی هم نتواند بود
نبات بود و اگر مبدا تغذیه و تنمیه و تولید مثل [illegible]
بود جسم معدنی بود و جسم معدنی چهار قسم است
ذایب و حجر و ملح و کبریت زیرا که جسم معدنی یا
قوی الترکیب است یا ضعیف الترکیب
یا منطرق است یا غیر منطرق و ضعیف الترکیب یا منحل
می شود بمجرد رطوبت بسهوله مانند شب و زاج یا نمی شود
بواسطه دهنیتی که در اوست مانند کبریت
اول [illegible] او [illegible] و دوم [illegible] و [illegible] سوم
و چهارم [illegible] اقسام اربعه مذکوره جواهر [illegible]
لیکن آن جواهر [illegible] که ماده جواهر [illegible] است منحصر شده

۵

... مبدا حفظ
... حرکت
... کس و حر...
... انسان بود
... بود و حیوان دیگر بود
... حرکت ارادی نتواند بود
... تغذیه و تنمیه و تولید مثل ...
... بود و جسم معدنی چهار قسم است
... و ملح و کبریت زیراکه جسم معدنی یا
... است ... ضعیف الترکیب ...
... است یا غیر متطرق و ضعیف الترکیب تا منحل
می شود بجهت رطوبت مانند شب و زاج یا منحل نشود
بواسطه دهنیتی که در اوست مانند کبریت ...
اول ... و دوم دوم و سوم سوم
و چهارم چهارم ... اقسام اربعه مذکوره جواهر آبی
لیکن آن جواهر آبی که ماده اجسام ... است منجمد شده

بجوهری ترابی یا برّشی استحواز شود و بعد از آنکه از
طباخ حرارت نضج تام یابد اگر آن بواسطه مضاد
برودت منعقد شد و بعضی بسبب دخیلی که دارد
غیر منعقد ماند و از جهة عدم انعقاد این بعض [illegible]
ذائبه قابلیت تطرّق دارند آن جوهر آبی که ماده
بخار است بعد از نضج بسیار بسبب استیلاء
یبوست انعقاد یافته و منقلب شد بجوهری ترابی
و بواسطه آنکه در وی هیچ جزو غیر منعقد نماند احجار
قابلیت تطرّق ندارند و [illegible] انعقاد احجار بسبب
یبوست است که آخر نمی شود مگر بحیلت بخلاف
بعض منطرقات که در گداختن از احتیاج بحیلت نیست
[illegible] جوهر آبی که ماده املاح است [illegible] نوشادر
بعد از اختلاط بدخان کثیر [illegible] بسبب [illegible] یبوست
انعقاد یافته و منقلب شده بجوهری ارضی شده و چون
ناریة نوشادر بیشتر [illegible] ناریه اوست بالکلیه منعقد نمی شود

۱۶

و آنچه مادهٔ زاج است اشتمال بر ملحیه و کبریتیه
بهم جهت دارد و در قوت بعض اجساد ذائبه هم نسبت
تفصیلی که در مطولات مذکور است و آن جوهر آبی
که ماده گیاه زیبق است بواسطه استیلاء حرارت
آمیخته شد باجزاء هوائی و ترابی بوجهی که از امتزاج
ایشان دهنیت بکمون پذیرفته بعد از آن بمضادّه
برودت اتحاد یافته و چون سایر اجساد ذائبه منحل
بر زیبق یا جوهری مشابه زیبق شوند زیبق مشابه
ماده سایر اجساد ذائبه بود و بتجربه معلوم [illegible]
زیبق برای کبریت منعقد می شود پس ترکیب
ایشان از زیبق و کبریت باشد بر وجوه مختلفه
تا اگر [illegible] مذکور پاک و صافی بود و کبریتی [illegible]
او سب[illegible] پاک و صافی باشد از امتزاج
ایشان نقره متولد شود و اگر در کبریت قوه صباغه
ناریه بود طلا تکون یابد و اگر در وی قوه محرقه بود

2

و از برای محافظت زراعت و ثمار آنرا استعمال کنند
فصل پنجم در سنگ عقاب و آن سنگیست که چون آنرا
بجنبانند از اندرون آن آوازی نرم بگوش آید چنانچه
گویا در میان آن می جنبد و چون بشکنند در میان آن
چیزی نبود و هر پاره را همین صفت بود اگر زنان حامله سنگ
عقاب با خود نگاه دارند وضع حمل بر ایشان آسان شود
از خاصیت مردینست که عقاب بدشواری بیضه می نهد
چنانچه در زمان بیضه نهادن نازار میشوند پس عقاب
این سنگ با آشیانه می آورد تا در بیضه نهادن زحمت بسیار
نکشد و چه دمان آنرا در آشیان عقاب می یابند فصل
ششم در حجر یرقان و آن سنگیست منقوش بسرخی
و زردی که از غایت سختی خزبا الماس سوراخ نتوان کرد
و اگر آنرا بسایند سوده آن سرخ بود مانند سوده حجر
و کان حجر یرقان در حدود سیستانست و جمعی بر آنند
که حجر یرقان سنگی سیاه مدور خرد است که چون خطاطان را

چیزی